

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Egyház és állam.

(Részlet D. Dr. Ballazár Dezső püspöki jelentéséből.)

Beszámolásom esztendeje az állam és egyházunk közötti viszonylatban semmi változást nem hozott. Legfeljebb csak fokozódtak azok a terhek, amelyeket az egyházi és iskolai segélyek csökkentése egyházainkra ró és növekedtek az államnak azok a jogai, amelyek egyházunk önkormányzatát nem hagyják érintetlenül. Mindenesetre megállapítható bizonyos ellentét és visszásság a terhek növekedése és jogok csökkenése között az egyház oldalain s ugyanakkor a terhek csökkenése és a jogok növekedése között az állam oldalán. Ilyen egyházpolitikának a logikája még akarat nélkül is az állam és egyház szétválasztására vezet, holott illetékes helyeken megismétlődik a történelmi egyházak s az állam közötti olyan kapcsolat fenntartásának szükségessége, amely egyfelől az egyházak reprezentánsainak közjogi részvételében, másfelől az egyházaknak iskola-fenntartása jogában és kötelezettségében jut kifejezésre. Nem lehet vitás, hogy az evolúció előbb, vagy utóbb az állam és egyház szétválasztásához vezet és nem lehet kétséges, hogy a megrázkódásból legkevesebb kárral azok az egyházak kerülnek ki, amelyek tagjaikat önállóságra, érettségre s önkéntes áldozathozással megbizonyított hitre nevelik. Ha a mi egyházunk ebben a nevelésben elkésik, le fogja késni a létjogosultságát is és mint megízeltlenült só vettetik ki az élettelen történelmi emlékek temetőibe. Építeni kell tehát a magát megáldozásra is készséggel átadó Krisztus példájával és őseink vértanúságos hithűségének emlékezetével a lelkeket, hogy mikor eljő a változó idők számoltatása, ne aludva és ne haldokolva találjon bennünket. Nem szabad elfelejtenünk, hogy az államok nem mindig vezetők kedve és tetszése szerint csinálják egyházpolitikájukat, hanem olyan leküzdhetetlen nyomások alatt, amelyekben a világnézletek társadalmi harca mellett az állam anyagi helyzetének sokszor minden belső tényezőtől független súlyos kialakulása is döntő szerepet játszik.

A nagy Révész Imre és a kollégiumi nagykönyvtár.

A nagykönyvtár állami kezelésbe helyezésének vitatása kapcsán a terv ellen felhozott igen tiszteletreméltó érzelmi érvek során ismételtlen is fölemlített, hogy a nagy Révész Imre, aki 1849-ben „testével védelmezte meg” a kollégiumi könyvtárat a betörő „osztrákok és muszkák” ellen, ha most élne, bizonyára az egész magyar református egyházat a szent fölháborodás lángjaiba borítaná az „átadás” szentségtörő gondolata elleni hatalmas tiltakozással.

Az ilyen érvelés úgy szónoki, mint publicisztikai téren nagyon hatásos ugyan s adott alkalmakkor tán egyikünk sem tud a kisértésének ellenállani. Tárgyi súlya azonban vajmi kevés van, mert az efféle kérdésekre: „mit tenne, vagy hogyan gondolkoznék X. Y., ha ma, tehát egy változott történelmi helyzetben élne?” egyenként tökéletesen más és más felelet lehetséges, amelyek valamennyien bírhatnak több-kevesebb valószínűséggel, de egyik sem bír bizonyossággal s ennél fogva egyik sem viheti előre a tárgyalt ügyet.

Én azt igazán nem tudom, mit szólna ma a nagy Révész Imre a nagykönyvtár állami kezelésbe adásához. De azt igen pontosan vélem tudni, hogy egyfelől mit tett a nagykönyvtárért 1849-ben, másfelől hogyan gondolkozott némely analóg kérdésekről.

Debrecennek két orosz megszállása alatt az ifjú Révész Imre kitartása, lélekjelenléte és bátorsága nem is egy, de több ízben tényleg megakadályozta azt, hogy a kollégium épületében széltére kóborló és itt-ott rablással is próbálkozó muszkák az anyakönyvtár helyiségében tanyát üssenek és ott a nekik tetsző értékeket alaposabban megdézsmálják. Mindezt a leghitelesebb források alapján két helyt is elég részletesen megírtam (Révész Imre 1848—49-ben, Debr. Képes Kalendárium, 1926. és Révész Imre élete, 1926., 23. lap). Aki akarja, onnan elolvashatja, hogy R. I. a puszta föllépésével s az abból kisugárzó hatalmas lelki erővel és fölény-nyel, vagyis fegyvertelenül és bármiféle fizikai

erőszak alkalmazása nélkül tartotta távol, illetőleg távolította el a muszkákat a könyvtár-helyiségből. Tehát nem ragadott gerundiumot ellenök és nem vágta közéjük a kis vasoroszlánt sem, amint ez a közelmúltban még újságban is volt olvasható. A hatalmas testi erejű tűzoltó diáknak gyerekjáték lett volna megtenni akár az egyiket, akár a másikat, ha elhagyja józan önmérséklete és tiszta belátása, de ezzel aztán alighanem a Losonc és Nagyenyed sorsára is juttatta volna nemcsak a könyvtárat, hanem az egész kollégiumot, sőt talán magát a várost és akkor ma nem a könyvtár megmentőjeként, hanem annak Herostrateseként emlígetnék.

Ami pedig azt a bizonyos „átadást“ illeti, hát azt mindenki nagy jól tudja, hogy a nagy Révész Imre az egyház iskoláit mennyire féltette és óvta az erőnek-erejével való államosítástól. De ez az ő gondolkodásában sem azt nem jelentette, hogy tehát a református iskolák, inkább semminthogy államosíttassanak, maradjanak meg a szellemi színvonal és a berendezettség alsóbbrendű fokán — sem pedig azt nem jelentette, hogy az állami támogatást református iskolai, általában közművelődési célra igénybevenni semmiféle formában egyáltalán nem is szabad. Ellenkezőleg: nagyon sokszor és nagyon erőteljesen hangoztatta, hogy a magyar református iskola semmi tekintetben nem maradhat az állammal szemben versenyképtelen s ebből az érdekből magának a magyar reformátusságnak fokozott áldozatkészségére van szükség, de e mellett követelni lehet és kell az állam támogatását is a vallásfelekezeti egyenlőség és viszonyosság nagy törvényes elve alapján. E tekintetben egészen odáig elment, hogy *nyíltan hangoztatta egy államilag fenntartott magyar protestáns egyetem Debrecenben való létesítésének lehetőségét és szükségét* (M. Prot. Egyh. és Isk. Figyelmező, 1872. 400. lap).

Hogy ma mit mondana és tenne, ismétlem, nem tudom. De az előbb említett nézetei alapján sem azt nem tartom valószínűnek, hogy azokkal értene egyet, akik inkább vállalják a saját erőnkéből jelenleg tovább nem fejleszthető kollégiumi anyakönyvtárnak ereklyévé zsugorítását, mint az állami kezelésbe helyezést; sem pedig azt nem tartom valószínűnek, hogy a debreceni állami egyetemnek (ha nem is egészen az ő gondolata szerint, de lényegében annak megfelelően történt) létesüléséből és fennállásából le nem vonná a logikus következményt a két könyvtár egyesítésének szükséges és kívánatos volta tekintetében is.

R. I.

Zsinat elé.

A felsőszabolcsi egyházmegyének az egyházi adóról szóló törvényjavaslatra vonatkozó határozata:

65. sz. Tárgyaltatott az *egyházi adóról* szóló törvényjavaslat, melyet az 1928. évi május hó

28-án megnyílt zsinat küldött le tárgyalás végett.

Egyházmegyei gyűlésünk a törvényjavaslatot általánosságban elfogadásra ajánlja. — Sajnálattal állapítja azonban meg, hogy noha a 8. § leszögezi, hogy az adókulesot mindenkor az egyháztagok vagyoni és kereseti viszonyaira és teherbíró képességére tekintettel és általuk fizetett állami adó figyelembevételével, vagy azok alapján kell megállapítani, ezt az adókules megállapítását tartalmazó 14. §-ban egyáltalán nem érvényesíti. Amíg ugyanis az állam az 1927. évi 500 P. M. rendelet értelmében a nagyobb vagyont és nagyobb jövedelmet *fokozatosan növekedő* adókules szerint adóztatja, addig a javaslatban foglalt adókules — fenntartva az eddigi rendszert — *fokozatosan lefelé szálló* adóval terheli meg. Az állami rendelkezés szerint a jövedelemadó 1200 P-ig 1%, 10,000 P után már 3-6% és 1.200,000 P-ön felül 40%. A vagyonadó pedig 120,000 P-ig 1‰, ettől kezdődőleg 10,000,000 P-nál 44‰-re, húszmilliónál pedig 200‰-re emelkedik. A javaslat rendelkezése szerint pedig, amint az az érvényben levő III. tc. 13. §-ban is foglaltatik, 10 P állami adó után 3 P személyadó és 1 P vagyonadó, tehát 40% fizetendő. 1000 P állami adó után pedig 20 P személyadó és 100 P vagyonadó, összesen tehát csak 12% fizetendő. Noha a tiszáninnyi egyházkerületnek az volt az idevonatkozó javaslata, hogy az adórendszer fokozatosan emelkedő legyen, a zsinat pénzügyi bizottsága nem mert arra rálépni, arra hivatkozással, hogy az „súlyos következmények veszedelme nélkül nem erőszakolható.“ Sajnosan kell tehát tapasztalnunk, hogy amíg az állam bátor kézzel keresztülviszi az emelkedő (progresszív) adórendszert, addig egyházunk, dacára annak, hogy leszögezi, hogy azt tartja helyesnek, hogy az adókules vagyon-, illetőleg keresetaránylagos legyen, a gyakorlatban merően az ellenkező oldalra tér. Pedig éppúgy megértek arra a viszonyok az egyházi életben is. Nem tartjuk helyesnek, hogy az adóztatási életkor már 20 évnél kezdődjék. E helyett *24 évet óhajtunk megállapítani.*

Ezek előadása után az egyes §§-ra vonatkozó tiszteletteljes javaslatainkat következőkben tesszük meg:

A 8. § 4-ik bekezdésébe *20 év helyett 24 teendő.*

Helyeseljük, hogy a 9. § b) és c) pontjaiban megjelölt egyháztagok egyházi adója egyaránt 50%-ában állapítható meg annak az adónak, amellyel az egyházközségben lakása esetén volna megterhelhető. Szükségesnek tartjuk azonban a gyakorlati életből vett tanulságok alapján, hogy félremagyarázások elkerülése végett a törvényben kifejezést nyerjen, hogy az ilyen egyháztagoknak nincs joga ahhoz, hogy külbirtoka, vagy más községből származó egyéb jövedelme után ott fizetett egyházi adójának levonását lakóhelyén igényelhesse, mert hiszen a kivetés két

egymástól teljesen különálló adóalap után történik. Evégből a 9. § c) pontjának utolsó mondatát ekként javasoljuk szövegezni:

Az ilyen vagyon és üzlet stb. után a lakóhelyen a külön vagyonadó már ki nem vehető; viszont a külbirtok vagy más községből származó egyéb jövedelem után ott fizetett egyházi adó a lakóhelyen esedékes egyházi adóból le nem vonható.

A 9. § után új szakasznak betoldandónak javasoljuk:

§. *Vegyes házasságban élőknel egyházi adóval csak a református vallású egyháztag adóalapja terhelhető. Hasonlólag az özvegyek is csak a saját személyüket terhelő adóalap után róhatók meg egyházi adóval.*

A 10. §-t helyesebbnek látnánk a 21. § után helyezni.

Szükségét látjuk annak, hogy az érvényben levő III. tc. 12. §-a a javaslat 13. §-ába első bekezdés gyanánt teljesen beillesztessék, miután abban fontos jogok vannak leszögezve.

A 14. § a) pontját ekként javasoljuk módosítani a fokozatos (progresszív) adórendszer életbeléptetése céljából:

a) *személyadó, amelyet fizetni köteles minden 24 éven felüli, állami adóval nem terhelt, munkács keresetképes egyháztag, éspedig külön a férj is, a feleség is. A személyadó fejenként 1.— P. (egy).*

b) *Vagyonadó, amely az egyháztagok állami adója alapján rovatik ki, annak magasságára való tekintet nélkül. Adóalapot képeznek: a földadó, házadó, társulati adó, tantiém adó, jövedelemadó, vagyonadó, általános kereseti adó egybefoglalt tételei. A vagyonadóba a személyi adó is bennfoglalatik. A vagyonadókulcs alapja 30%, amely minden megkezdett 10 P után $\frac{1}{10}\%$ -kal növekszik, 510.— P adóalapig 5 filléren aluli tételek 5 fillérre, az 5 filléren felüli tételek pedig a közelebbi 10 fillérre egészítendők ki. 510—550.— P-ig s ezután 50.— pengőnként emelkedik az adókulcs $\frac{1}{10}\%$ -kal.*

E javaslat szerint a vagyonadó következő lenne:

0— 10 P-ig terjedő adóalap után	30·0%	=	3.— P
10— 20 P-ig	30·1%	=	6.— P
20— 30 P-ig	30·2%	=	9·10 P
30— 40 P-ig	30·3%	=	12·10 P
40— 50 P-ig	30·4%	=	15·20 P
50— 60 P-ig	30·5%	=	18·30 P
60— 70 P-ig	30·6%	=	21·40 P
70— 80 P-ig	30·7%	=	24·60 P
80— 90 P-ig	30·8%	=	27·70 P
90—100 P-ig	30·9%	=	30·90 P
100—110 P-ig	31·0%	=	34·10 P

Igy emelkednék az adókulcs 510.— P-ig, amidőn 35% lenne már az adókulcs s az adó, a mai rendszer melletti 71·80 P ker. helyett 178·50 P. A következő fokozat az egyházi adó-emelkedés mérséklése szempontjából 510—550 P-ig terjedne s aztán 50.— pengőnként emelkednének az adóalapfokozatok. Az adókulcs pedig továbbra is $\frac{1}{10}\%$ -kal emelkednék. Ezek szerint így alakulna az adókivetés:

510—550 P-ig terjedő adóalap után	35·1%	=	193.— P
550—600 P-ig	35·2%	=	210·20 P
600—650 P-ig	35·3%	=	229·40 P
650—700 P-ig	35·4%	=	247·80 P
700—750 P-ig	35·5%	=	266·25 P
750—800 P-ig	35·6%	=	284·80 P
800—850 P-ig	35·7%	=	303·45 P
850—900 P-ig	35·8%	=	322·20 P
900—950 P-ig	35·9%	=	341·05 P
950—1000 P-ig	36·0%	=	360.— P

Ekként a százszoros adóalap, vagyis 1000.— pengő mindössze 6%-kal volna magasabb adókulccsal terhelve. Ha 10.— P adóalapnak el kell birnia 30%-ot, nincs méltánytalanság benne, ha 1000.— P adóalap 36·0%-kal rovatik meg. Így is csak egy halvány lépést tennénk a fokozatos adóztatás s amaz evangéliumi elv felé: „egymás terhét hordozzátok s úgy töltsétek be a Krisztus törvényét”; de rálépnénk arra a helyes és igazságos adóztatási rendszerre, ami az egyházközségek anyagi helyzetét is jelentéke nyen előre vinné.

Helyesnek tartjuk a 20. §-ban foglalt azon rendelkezést, hogy az egyháztagok az adókivetésről írásban értesítendők. Továbbá a 22. § 3-ik bekezdésében foglalt azon rendelkezést, hogy a pénztár bevételéről és kiadásairól, a költségvetés tétele szerint, *pénztár-ellenőrzőkönyv* (nem „pénztári főkönyv”) vezetessék, amelyből tűnjék ki, hogy miként lettek betartva a költségvetés keretei.

Helyeseljük a 23. §-ban foglalt azon új intézkedést is, hogy „minden egyházi tisztviselő fizetését az egyház pénztára havi vagy negyedévi előleges részletekben kiszolgáltatni köteles.” Ügyszintén helyeseljük a 25. §-ban foglalt azon rendelkezést is, hogy a fizetési határidő elteltével a tartozások után szabályszerű kamatfizetésnek van helye. Szükséges ez azért, hogy a hanyag fizetőkkel szemben a pontos fizetők előnyben részesüljenek. Javasoljuk azonban, hogy e § második mondata, határozottság szempontjából, ekként szövegeztessék:

Ez idő elteltével a tartozások után minden megkezdett hónapra 0·5% kamat szedendő.

E határozat kivonaton elfogadás és illetékes helyre juttatás kérése mellett az egyházkerületi gyűléshez terjesztendő.

ISKOLA

Mégegyszer a lelkészképzés jövőjéről.

(Válasz Magyar Bertalannak.)

A Debr. Prot. Lap 39. számában megjelent cikkemre, mely theologus ifjúságunk jövő elhelyezkedésének kérdésével foglalkozik, Magyar Bertalan fiatal lelkésztársam e lap 43. számában „Még egyszer a túltermelésről” című cikkében többször hivatkozik. Reflexióira, meglátásaira szükségesnek látom egyet-mást elmondani. Örülök, hogy majdnem egyidőben e nagyon

is aktuális kérdés mindkettőnket foglalkoztat: segédlelkész és segédlelkészt nevelt apa így kerülnek össze gondolataikkal. E kérdést lelkész-értekezletünkön már régebben felvettem, óhajtottam, hogy minél több lelkésztársam foglalkozzék e kérdéssel. — Jó volna, ha erőtlen hangunkat a megoldásra illetékes vezetők meghallanák. Foglalkoznának vele és közmegnyugvásra megoldanák.

Nem állítottam azt, hogy a lelkésztültemelés levezetésének egyetlen és csalhatatlan orvossága a tanítói oklevél megszerzése. Sőt nagyon is sok útja van. Hanem látom azt, amit lelkésztársam is lát: theologus ifjaink bizonytalan jövőjét. Amikor diplomával a kezükben, elhelyezkedni nem tudnak és a mindennapi kenyér gondja leszorítja majd őket olyan foglalkozásokra, amihez VI. elemi osztály is elég. Az ilyen lecsúszott ember lelkében nagy elváltozások történhetnek és szinte kézenfekvő, hogy keserű érzések közt gondol majd egyházára, mely diplomát ugyan adott, de diplomájának megfelelő foglalkozást és kenyeret nem. Milyen értékes emberek kallódhatnak így el, kiket éppen jóizlésük és lelki tisztaságuk tart vissza attól, hogy tolaokodjanak és részt vegyenek olyan választási küzdelmekben, amelyeket láttunk, amiktől közundorral fordultunk el. Míg ha minden lelkész köteles megszerezni a tanítói diplomát, akkor megtartjuk egyházunknak és nem lesz rákényszerítve hozzá nem illő foglalkozásokra. Ha pedig a tanító-lelkész és paróchus lelkész versengenek, az nem olyan nagy baj, mert torzsalkodások úgyis lesznek. Lám a tanítványok is versengtek az elsőségért! Csak legyen ez nemes versengés. Hátha ebből is haszna származik egyházunknak és a nagy, megmozdulni alig tudó sziklakeblű gyülekezetekben az ilyen versengések megindítják a lélek munkáját.

Theologusaink köteleztessenek el a tanári diploma megszerzésére, mondja M. B. Egy ideális lelkű ifjú Timotheushoz méltó kívánság. Így volna jó, ha lehetne. Értelmiségünk nagy százaléka csak névleges református. Ha megnézzük ma a kerületi gyűlést, nem találjuk ott, mint 25—30 évvel ezelőtt a vidéki birtokososztályt megfelelő számban képviselve. Annál nagyobb tisztelet adassék a most is hűségesen sáfárkodóknak! A magyar református intelligenciában kevés a kohézió, tipikus magyarok vagyunk. Tessék elgondolni, hogyan lehetne a magyar református intelligenciát nagy református célok érdekében megmozgatni, cselekvésre indítani. Nálunk ez csak óhajlás és álom. A róm. kath. értelmiséget a 90-es évek egyházpolitikai vitái és megmozdulásai után nagy gonddal beszervezte és lassanként egyháza harcos katonájának nevelte és neveli a felébredt róm. kath. közszellem. Míg mi e téren nagyon is elmaradtunk. Tagadhatatlan a megmozdulás nálunk is, itt-ott lélekemelő példákra hivatkozhatunk. De nagy általánosságban szomorú a

helyzet. Míg a református intelligenciát nem tudjuk beszervezni, egyházunk szolgálatába állítani, addig az annyira óhajtott megújulás csak lassú ütemben fog haladni. Természetesen a középiskolán és egyetemi éveken át lehetne mindezt hathatósan elvégezni. A paptanárok talán gyorsabb ütemben végeznék e most is folyó munkát. Paptanárokat nevelni azonban pénzkérdés is. Ha elkötelezzük theologus ifjainkat a tanári diploma megszerzésére és így a tanulási időt kitoljuk hat-hét évre, akkor tényleg kevesebb számú theologusunk lesz, a szelekció könnyen menne, míg végre jelentkező alig akadna. Ez a szép ideális elgondolás csak akkor ölthetne testet, ha a lelkésztanár-képzést ingyenessé tehetnők. A jobbára nélkülöző egyetemi ifjúság ezt a teherpróbát nem bírná meg.

A nagy gyülekezetekben új lelkészi állások szervezése szinte lebirhatatlan akadályokba ütközik. Természetesen az volna az ideális állapot, ha két-három ezer lélekhez jutna egy lelkész. A szatmári egyházmegye gyülekezetei tényleg 800 lélek után tartanak egy lelkészt. Sőt, amikor alakultak, még ennyi lélekszám sem volt. Ezeknek hitét egykor a reformátorok gyújtották fel. Ez más kor volt. A szellemi életnek a központja teljes egészében a vallás volt. Ilyen eloszlás mellett tényleg ideális gyülekezeti életet lehet teremteni. Lelkész és tanító lelkihatása alatt él a gyülekezet minden tagja. Ha azonban közelebb megyünk az ilyen gyülekezetekhez és meghallgatjuk a lelkészt, mindjárt világos lesz előttünk az a heroikus küzdelem, amit az anyagiakért kell folytatni, ami bizony a lelkiekért folytatott munkát nagyon megerőlténíti. A lélek hősei és a test aszkétái ezek a lelkészek, minden tiszteletre érdemesek. A nagy alföldi gyülekezetek teljes felébresztése volna a mi legnagyobb problémánk. Ma, amikor nyolc-tízezer lélek lelki gondozása jut sok helyen egy emberre, ahol a lelkész szinte iparszerűleg végezheti hivatását, valóban tartathatlan állapot. Ilyen helyekre tényleg új templomra, de még inkább új munkaerőre volna szükség. Ismerek alföldi gyülekezeteket, ahol több mint tízezer lélek mellett egy lelkész van, segédlelkész nélkül. Fizetése nem oly nagy, hogy segédlelkészt tarthatna jövedelméből, egyházának körülményei pedig nem nyújtanak anyagi lehetőséget ennek tartására. Valóban ilyen és hasonló helyekre három-négy új munkaerőre volna szükség. Egy hős kornak, a reformáció lelki korának kellene eljönni, a léleknek kellene zendülni, felszítani az olthatatlan szomjúságot az Ige után, megmozdítani a tömeg lelkét. A nagy Alföldnek nemcsak gazdasági problémája van, hanem lelki is. Itt valóban a pusztában utat kell szerezni és a kietlenben lelket üdítő forrásokat. A munka indulóban van. Az lesz az igazi belmisszió, ha a nagy tömeggyülekezetek sok helyt most még sziklakeble a lélek zendülése folytán szétesik, termőfölddé porhanyul, a magot befogadja, kisebb

gyülekezetekké alakul, hol a most elhelyezkedni nem tudó ifjú Timótheusok boldog ott-hont és gyönyörűséges munkateret találhatnak.

Juhász Elek.

*

Juhász Elek kedves bátyám nem mond nekem ellent válaszában, nem is cáfolja érveimet, nem is tartanám szükségesnek választ adni s hogy mégis hallatom szavam: csak a hála miatt teszem. Hálásan köszönöm Juhász Eleknek, hogy nem hagyta válasz nélkül cik-kemet, mely egyházi életünk *nem kisjelentőségű problémájára* kívánta felhívni a figyelmet, bár adná az Isten, hogy minél többünk érezné azt a felelősséget, melyet jövődő lelkészeink sorsa miatt kell viselnünk.

Magyar Bertalan.

EBBŐL A VILÁGBÓL

Aktuális ügyek.

Két évvel ezelőtt egyik barátommal való találkozás alkalmával szóba került, milyen pompás megoldás az, hogy az egyházi adó előírását és beszédét átadjuk a politikai községnek. Az volt a főérv: nem kell vesződni a hívekkel. Nem kell unos-untalan hallgatni a panaszt. Eltelik bizonyos idő és csak kapjuk a pénzt a községi pénztártól.

En is — bizonyára azóta többen — ezt a kedvezőnek látszó megoldást azonnal magunkévá tettük. Rábírtuk a presbiteriumokat, hogy adják át az egyházi adó beszédét a politikai községnek. E tettünkkel kapcsolatos tapasztalataimat az alábbiakban közlöm. — Szeretném más lelkésztársaim véleményét is ebben a tárgyban.

1. A gazdasági válság a községi háztartásokat is súlyos próbák elé állította. Alig tudják fizetni a kötelees tartozásukat. Mikor az egyháznak is fizetni kellene, igen sok esetben nem kap pénzt a saját adójából, mert a községi vezetők fegyelmi mellett tartoznak a lejáratosokat elintézni. S az egyház abba a helyzetbe kerül: kap pénzt, ha jut. Saját adójáért könyörögni kell. A község vezetőjének jóindulatától függ minden. Neki is féltennie kell a bőrét. Úgy gondolom, lealázó az egyházra nézve ez a helyzet.

2. Ez évben a község nem fogadta el együttes kezelésre azon egyháztagnak adóját, akik állami adóval nincsenek megterhelve. Így a tisztán személyi adót fizetők egyházi adójának a beszédéről — az együttes kezelés ellenére talán papírszórolásból — mégis az egyház tartozik gondoskodni. Szabadulni akartunk a terhektől s ezzel csak több könyvelési teendőnk lesz.

3. Mióta az egyházi adó együttes kezelésben van az állami és a községi adókkal s ennek folytán a hívek az egyházi adót a község pénztárába fizetik be, az a tapasztalatom, hogy a hívek és az egyház között lazul az összekötő

kapocs. Az adófizető a fizetésekor nem is gondol arra, hogy egyházi adót is fizet. Ő csak fizet. Kiesik a lelkéből az egyháza fenntartásáért való gond. Talán lassan odajut, hogy nincs is neki egyháza, mert neki nem kell fizetnie. Hiába, de úgy áll a dolog, hozzászoktak a hívek ahhoz, hogy azt az egyházat tudják és tartják a magukénak, amelyért áldoznak. — S minél többet áldoznak, annál több gondjuk van reá.

Úgy gondolom, a fentiek miatt jó meg-gondolni azoknak, akik hasonló elhatározás előtt állanak, érdemes-e azt a kis előnyt, ami a normális viszonyok között az által adódnék, hogy vesződség nélkül könnyebben jut az egyház adójához, megszerezni, amikor ezzel viszont százados lelki szálakat gyöngítünk, vagy éppen teljességgel elvágunk.

Ö. L.

MISSZIÓ

Amerikai levél.

Toledo (Ohio), 1930 okt. 28.

Három hónapra tervezett amerikai missziós körutamon, az egyes egyházközségek meglátogatása három központ köré csoportosul. Az első központ volt New-York, hol szept. hó első felében végeztem el a látogatások egy részét; míg ugyanezen körzetbe, körutam végén újra visszatérek, amennyiben a hajóval úgyszintén New-Yorkból kell hazaindulnom.

A második központ Pittsburg volt. Ezen a környéken van a legtöbb magyar református gyülekezet; itt kaptam a legtöbb meghívást. Ez a vidék több, mint egy hónapomat foglalta le, annál inkább, mert az eredeti meghívások mellé pótlólag még nagyon sok új meghívást is kaptam.

A harmadik központ az öt tó környékén Toledo. E sorokat innen írom, egyik legnagyobb s legszebben virágzó magyar református egyházunk köréből. Okt. 27-én este érkeztem ide Buffalóból; megérkezésem után azonnal kezdődött az istentisztelet; másnap reggel pedig első utam, a gyülekezet nagynevű volt lelkipásztora, Rev. Bogár Lajos szeretett barátom sírjához vezetett. Maga a gyülekezet állított sírja felé szép emlékjelt, amely mellett ószi rózsák csokrot találtam. Egy ismeretlen jó lélek tette oda. Ime, a gyülekezet kegyelete ott viraszt a hű pásztor sírja felett.

De hirdetik a Bogár Lajos emlékét az ő cselekedetei is. Egyháza szilárd alapokra van fektetve. Az istentiszteletet rendszeresen gyakorolják. A különböző egyletekben eleven élet lüktet. Mindez természetesen hangosan dicséri az elköltözött hű pásztor méltó utódának, Újlaky Ferenc jelenlegi lelkipásztornak az éberségét és hűségét is.

Amikor tegnap körüljártam az egyház

három ucca által határolt telkét, rajta a templomot, iskolát, gyülestermet, ifjúsági és női munkahelyiségeket, emeletes paplakot, könnyű szökött szemembe, ahogy megláttam, hogy a telepet határoló egyik ucca felírása ez: „*Rev. Bogár Ave.*” Amerika egyik legtekintélyesebb városa, a 300,000 lelket számláló Toledo, egyik uccáját, a magyar lelkipásztor emlékéért, annak nevére nevezte el!... Kimagasló bizonyosság az afelől, hogy itt az újvilágban a lelkipásztorokat komolyan megbecsülik, munkájukat támogatják s érdemeiket elismerik.

A toledói magyar református gyülekezet-től kaptam a legkitüntetőbb meghívást. Míg más gyülekezetekben a rendelkezésre álló idő kiszabottsága miatt, legfeljebb csak három, vagy négy napot töltök s rendszerint háromszor szolgállok: addig Toledo egy egész hétre és pedig a reformáció hetére hívott meg. Így egy héten át minden este prédikálok sorozatosan a templomban, a reformáció történelmi okairól, áldásairól, hatásáról a nemzetek és az egyének életére, kulturális jelentőségéről, a reformáció hőseiről s az általuk nevelt nagy jellemekről. Erőmet kemény próbára teszi ez az egyhetes szolgálat; de bőven jutalmaz a hívek érdeklődése, áhítata és ragaszkodása, mely estéről-estére zsúfolásig megtölti a szép templomot.

Utamon, november hó folyamán, még néhány nagyobb várost kell fölkeresnem: Detroitot, Chicagót, Clevelandot s újra New-Yorkot. Napról-napra érzem, hogy az én Istenem, hogyan dicsóíti meg nagyságát az én kicsinyiségemben s az én szerettem s otthoni gyülekezetem imádsága hogyan tusakodik érettem a kegyelem trónja zsámolyánál...

Ha Isten hazasegít (ami úgy dec. közepére remélhető), élőszóval nagyon sok elmondani-valóm lesz még otthoni testvéreim számára.

A viszontlátásra! Szíves üdvözléssel:

Uray Sándor.

Hitélet a derecskei gyülekezetben.

(Följegyzések az iskolaavatási és Református-napi ünnepségek kapcsán.)

Papi körökben magánbeszélgetések alkalmával, vagy hivatalos tanácskozásokon sok szó esik manapság a missziói munka szükségességéről, a megvalósítási lehetőségéről és módozatról, a már is mutatkozó eredményről, de nemesak erről, hanem arról is folyik a disputa, hogy az enemű követelmények nem időszerűek, kivihetetlenek és olyan terhet, munkatöbbletet raknak a lelkipásztorok vállára, hogy azt viselni képtelenek, meg azután az eredmény is illuzórius. Pro és contra hallunk előterjesztéseket és véleményeket. Vannak, akik a theologusképzés reformálását tartják annak a bázisnak, amelyen az igazi missziói munka felépülhet,

majd, mások a gyülekezetekben több képzett vezető munkaerőnek a beállítását sürgetik, egyesek fontosnak és nélkülözhetetlennek tartják itt is a bürokratikus formák megtartását, a „beszervezést”, a pontos feljegyzések és jelentések megtételét, mások minden megkötöttségnek ellenségei. És így tovább. A vitatkozásoknak és az ellentétes megállapításoknak ebből a világából jól esik gondolnom Derecskére, a derecskei gyülekezetre, ahol nincsenek egybevetések és mérlegelések, ahol nem látunk lemondást és csüggedést, ahol minden munkás a maga helyén áll és dolgozik fáradhatatlanul, ahol nem okoz gondot a nincstelenség (helyesebben a vantalanság), ahol egyetlen egy az indító, a munkálkodó és a győzedelmeskedő erő: az Isten országáért és annak diadaláért szolgáló szeretet.

Derecske bibliás népéről sok jót és szépet hallottunk már, e helyen specialiter missziói életéről és a missziói munkát koronázó, áldásokban gazdag eredményről akarok rövid ismertetést adni. Cselekszem pedig ezt azért, hogy vele illusztráljam, miszerint ott, ahol az elhívottak megbízatásuknak teljes tudatában vannak, mindenképpen lehetségesek.

Derecske tiszántúli egyházkerületünknek egyik legnépesebb egyháza. A politikai község lakossága 10,000, ebből 9000 a református. Van egy rendes- egy segéd- és egy vallástanió lelkésze és van egy állandó diakonisszája. Iskolája 16 tanerős. Ennyien vannak azok a hivatásos vezetők, akik ernyedetlen szorgalommal munkálkodnak az Úr szőlőkertjében. Mindennapon kétszer van itt templomi istentisztelet, ezenkívül van idő és adódik alkalom házi istentiszteletek tartására, bibliakörök (férfi és női), fiú- és leányegyesületek, cserkészmunka, vasárnapi iskolák vezetésére és a tanyai hívek gondozására is. Elmaradhatatlan évenként kéthárom hiterősítő konferenciának a megtartása, amelyeken a környék vágyakozó és szomjúhozó hívei is nagy számmal vesznek részt. És, hogy ezt is megemlítem — mert lehetetlen elhallgatni —, bámulatatos és dicséretes az a szolgálat-tétel és a magyar vendéglátó szeretetnek az a megnyilatkozása, amellyel a nők bibliakörének tagjai, a Máriaik és Márthák serénykednek egy-egy szeretetvendégségen a vendégek ellátása körül. Van önálló iratterjesztése és egyházi lapja, a Világosság, havonta 2000 példányszámban jelenik meg. Az egyházi fegyelmet szükségyszerűen gyakorolják.

A missziói munkamezőnek ilyen és ekkora művelése mellett mi itt a pozitívum? Az, hogy itt már találunk bőven öntudatos református embert, aki nem szégyenli a Krisztus evangéliumát, aki követi a krisztusi parancsolatot, elmegy és felkeresi a még tévelygő testvérét, meglátogatja a gyöngét, a beteget és hirdeti számára az Úr megáldó és megtartó szeretetét; az, hogy itt évente 20—30, leginkább beköltözött tanyán

élő felnőttet sikerül előkészíteni és megkonfirmálni s hogy itt úrvacsoraosztás alkalmával nagyon komoly előkészület nélkül senki sem ül le az Úrral vacsorázni, az úrvacsorázók száma az elmúlt évben 8304 volt; az, hogy itt már megértették a gyermekkeresztség sakramentális jelentőségét és a keresztszülői tisztségnek fontosságát s erről külsőleg azzal is bizonyosságot tesznek, hogy gyermekkeresztelekor szülők és keresztszülők együtt felelnek az istenházában a kérdésre: akarjuk és ígérjük. Az itt az eredmény, hogy az adakozás nem kényszer többé, hanem szent kötelesség. A szociális megsegítésnek és egyházépítő munkásságnak igen figyelemreméltó bizonyosságait találjuk ezen a helyen. A múlt esztendőben 160 szegény gyermek részvett könyv-, ruha- és élelmiszer-segélyben, 132 pedig a napközi otthonban talált gondozásra, a tanyai gyermekek internátusának 21 lakója van. Missziói munkára a múlt évben 9714 pengőt fordítottak.

Mindezeknek meglátására és megtapasztalására folyó hó 12-én és 13-án nyílt bőven alkalmam, amikor ott az új, modern tiztantermes iskolának felavatási ünnepén és református napon jelen lehettem. Mindkét napi ünnep és tanácskozás felemelően szép, lelki-áldásokban igen gazdag volt. Az első napon illő tiszteletadással fogadta a község minden rendű és rangú lakója Püspök urat, aki a dél-előtti istentiszteleten mindnyájunknak épülésére hirdette Istennek üzenetét I. Krón. 17:2. alapján. Esperes atyánk református egyházunk iskolapolitikájának fontosságát és jelentőségét ismertető beszéddel avatta fel az új, a vidék legmodernebb iskolaépületét. A vármegye főispánja, egyházkerületünk illusztris jegyzője okos, tartalmas beszédben tolmácsolta a kultuszminiszter és a vármegye örömét és üzenetét. Este az evangélicizációs istentiszteleten Csikesz Sándor egyetemi professzor hirdette az Igét. Sok lelki gyönyörűséget találtunk a kitűnő Hatházy Sándor kántor vezetése alatt álló helybeli énekkarok énekszamaiban. Második napon Bereczky Albert és Tildy Zoltán tartottak előadásokat, előbbi az orosz keresztyénség üzenete számunkra, utóbbi az egyház szociális feladatai címen. Este Vasel Matild kínai misszionáriusnő ismertette nagy érdeklődés mellett azt a terhes, de áldott külmissziói munkát, amelyet végez a Krisztus evangéliumának ügyéért a pogányok között.

Boldog örvendezéssel, gazdag tapasztalatokkal, mély tanulságokkal és komoly intelmekkel tértünk haza Derecskéről. Elismeréssel voltunk és vagyunk mindazoknak, akik ott plántálnak és öntöznek, különösebben hálás szívvel köszöntjük a lekipasztort, Vadon Béla testvérünket, aki buzgó és kegyes életével, szelíd lelkületével, mély hitével 27 éve sáfarkodik, aki magyar református egyházi életünkben a missziói munka megindításának és művelésének egyik bátor, lelkes apostola. **Dr. Szász Imre.**

KÜLÖNFÉLÉK

Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, zsinati és konventi elnök, valamint báró Radvanszky Albert evangélikus egyházi és iskolai egyetemes felügyelő legmagasabb államfői kintüntetése fölött annál őszintébb öröme van oka minden jó magyar protestánsnak, mert ez a kintüntetés nemcsak a két testvér-egyház legnagyobb felelősségű és legnagyobb érdemű nemlelkészi örállójának, hanem rajtuk keresztül egyházaiknak is nagyon megérdemelt megbecsülését jelenti az Államfő részéről. — Jó magyarságot szólni: viseljük egészséggel, sokáig. A dicsőséget pedig, mind eddig, úgy ezután is, adják Annak, aki egyedül!

A debreceni kollégiumi kántus november hó 22-én d. u. 5 órakor a kollégium dísztermében Vajdai Nagy Lajos és felesége Dobozi Erzsébet kegyes alapítók emlékezetére ünnepélyt rendezett. A kegyeletes ünnepélyen megnyitóbeszédet mondott dr. Sz. Kun Béla, a kántus felügyelő tanára, a műsort a kántus több énekszám, szavaltatok, felolvasás és zeneszámok egészítették ki.

Presbiteri értekezlet volt november hó 16-án a csonka-biharérmelléki egyházmegye esperesi székhelyén Álmosdon. Az istentiszteleten predikált Kató István kismarjai lelkész, beszédet mondott Nagy Márton újléti lelkész. A presbiteri értekezleten a fekete és vörös veszedelemről előadást tartott Radó József nagyléti lelkész. A presbiteri értekezlet Székelyhídi Béla esperes zárószavaival ért véget.

Az Országos Protestáns Sajtószövetség nov. 23-án Hajdúszoboszlón sajtóestélyt rendezett. Az estélyen megnyitóbeszédet dr. Baltazár Dezső püspök mondott, előadást pedig Harsányi Pál esperes tartott.

Új templom Debrecenben. A protestáns katonai egyházközség telket kért Debrecen városától templomépítés céljára. A város a Hatvan-ucca végén jelölte ki a kért telket.

Az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerület a zsinat ülését, mely november hó 27-ére volt összehívva, további intézkedésig elhalasztotta a román kormány takarékosági intézkedései miatt, amelyek az államsegélyek leszállításával kapcsolatban a református egyházat existenciálisan érintik.

Dr. Révész Imre felelős szerkesztőnk változott lakáscíme: *Magoss György-tér 14.*

A monostorpályi egyháznak özv. Dézsi Andrásné Som Zsófia asszony és fia Dézsi András új toronyórát ajándékoztak. Kívánjuk, hogy az új óra mindig olyan híven mutassa az időt, amilyen híven mutatja ez az ajándékozás az ajándékozók gyönyörűségesen áldozatos szeretetét az egyházak iránt.

Szerkesztői üzenet.

Sp. R. L. Hogy kettőnk közül ki vesztette el a higgadtságát és ki feledkezett meg magáról

— legalább is elsőnek —, annak megítélését nyugodtan bízom bármely elfogulatlanul ítélkezőre. A másik fél egyéni stílusa fölött elméskedni megint csak másról-beszélés és igazán „pázmányos” (hogy ne mondjam sámbáros) tempó. Egyébként: a meleg szeretetnyilvánítást hálásan köszönöm és szívből viszonzom. A D. P. L.-ba azonban felelős szerkesztőségem tartama alatt (amelyet csak előre meghatározott fix terminusig vállaltam) ezután is csak azt fogom írni, amit Isten szava diktál lelkiismeretemben. Ezzel a szöveglírást legyen szabad a magam részéről befejeztek tekintenem.

TARTALOM: Egyház és állam. — R. I.: A nagy Révész Imre és a kollégiumi nagykönyvtár. — Zsinat elé. — Iskola: Juhász Elek: Mégegyszer a lelkész-képzés jövőjéről. — Ebből a világból: Ö. L.: Aktuális ügyek. — Misszió: Uray Sándor: Amerikai levél. — Dr. Szász Imre: Hitélet a derecskei gyülekezetben. — Különlélek. — Szerkesztői üzenet.

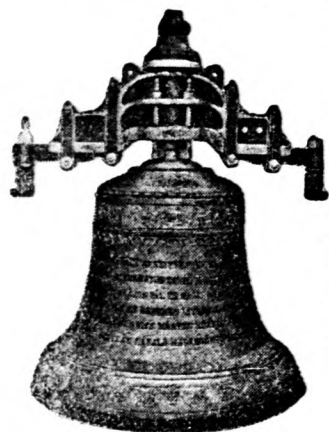
Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

Kötségettel díjmentesen szolgál.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtőképeségű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslr-bödönök, dísznődlő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—2775

Megjelent! Megjelent!

A Debreceni Képes Kalendárium

XXXI. évfolyama 1931. évre.

Kivonat a naptár tartalomjegyzékéből:

Dr. Csűrös Ferenc: Beköszöntő az olvasóhoz.
Dr. Baltazár Dezső: Puritanizmus.
Dr. Szentpéteri Kun Béla: Gróf Degenfeld Pál.
Dr. Révész Imre: Szele György 1854—1930.
Dr. Tóth Lajos: Dr. Szentpéteri Kun Béla az egyetem rektora.
Zivuska Andor: Költeményei.
Boldisár Kálmán: Régi Debrecen.
Dr. Lencz Géza: Augusztinus.
Baja Mihály: Versek a debreceni Nagyerdőről.
Szalacsy Rácz Imre: A király sírja.
Gulyás Pál: Versek.
Dr. Veress István: A debreceni református tanítóképzőintézet 75 éves jubileuma.
Dr. Nagy Sándor: A határper.
Kardos Albert: Kazinczy és Debrecen.
S. Szabó József: A debreceni kollégium szelleme.
Dr. Csűrös Ferenc: Emlékezés Fazekas Mihályról.
Kesztyűsné Balogh Margit: Színán basa.
Zoltai Lajos: Debrecen város pöre a szoboszlói hajdúvitézekkel a Kösely-folyó felett.
Dr. Ecsedi István: A Jordán szent vízében fürödtem.
Dr. Kuthi Sándor: A városok kulturális szövetsége.
Mezei Béla: A kisluk cserkészete.

A Kalendárium címtára felöleli az összes köz- és magánintézményeket, nélkülözhetetlen minden ipari és kereskedelmi vállalat ügymenetében.

Tartalmazza az országos vásárok címjegyzékét. A vadászati és tilalomidő jegyzékét a különféle vadnemekre egész Magyarországon. Névnepok pontos kimutatását.

A Debreceni Képes Kalendárium XXXI-ik évfolyama ma a legolcsóbb naptár. Szerkesztőbizottsága a legismertebb debreceni előkelőségekből verbuválódik.

Ára: 80 fillér.

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés Debrecen,
Ferencz József-út 26.